

Strömsunds idrottsplatser under årens lopp

Långt innan vi hade särskilda idrottsplatser här i Strömsund, lekte och tävlade våra barn och ungdomar på lämpliga ställen här och var i och omkring samhället. Hade man tur kunde man få hålla till på en nyslagen hölagda, som någon hygglig och förstående markägare – kanske med egna ungdomar – upplät som lek- och idrottsplats, och så småningom blev vissa platser särskilt omtyckta och populära ställen för tävlandet och lekarna.

I StrömsundsTidning kunde man sommaren 1905 läsa om "täflingar" på Svartön med idel "lustiga nummer å programmet", och i augusti samma år om nya tävlingar; "sim- och velocipedtäflingar, hastighetslöpning, höjd-, längd- och stafsprång samt rodd". Kanske höll man även denna gång till på Svartön – ett härligt utflyktsmål – eller kanske på Långön eller i Höganäsparken på Näsviken. Alla enkla, provisoriska och tämligen begränsade tävlingsplatser utan särskilda anordningar för idrottsutövandet. Av de nämnda övningsplatserna blev Höganäsparken populärast, och i lokalbladet StrömsundsTidning kan man den 26/7 1906 läsa, att året innan anordnades där "två täflingar i allmän idrott".

Holmparken

Bättre blev tränings- och tävlingsmöjligheterna sedan strömsundsborna fick som övningsplats "en lövdunge inom municipet, vilken välvilligt upplåtits av ägaren, agronom Ulrik Holm i Jonsgård". Det var den sk Holmparken, där nu elevhemmet Sörgård ligger. "Lövdungen" blev förstås gan-

ska snart för liten för den snabbt växande fria idrottens krav. Holmparken användes dock länge av barn och ungdomar som lekplats och fotbollsplan, ända tills IFK år 1938 lade beslag på parken för sin nöjesverksamhet.

Idrottsparken i Sjövik

Här fick nu Strömsund sin första "riktiga" idrottsplats. Enligt StrömsundsTidning 16 maj 1907 var det ovan nämnda Ulrik Holm, som gav Strömsunds Gymnastik- och Idrottsförening – som senare blev IFK – "rätten att fritt få disponera över och för sitt ändamål uppröja ett idrottsfält nere vid sjön, där förut skyttegillet – bildat 1894 – haft sin skjutbana. Planen, synnerligen lämplig för sitt ändamål, blir en gång färdig 120 meter i längd och 65 meter bred". Idrottsparken, som också den ibland kallades Holmparken, låg där vi idag hittar bilsproten, och den användes till 1933, då Tingvalla stod färdig.

När järnvägen drogs till Strömsund 1912, skar man bort 1/4 av planen, så den blev naturligtvis alltför kort för löpgrenarna, förutom etthundrametersloppet, som kunde springas diagonalt över planen. Då idrottsplatsen saknade riktiga löparbanor och var ojämn och knölig, sprang man inte så ofta där, utan man löpte som tidigare aktuella sträckor på samhällets grusvägar. 400-metersloppet tex avverkades på Lövbergavägen med start vid Skogmans (Skogsvägen) och med målet vid Godtemplarhuset (Andrées). Längre sträckor sprangs på Ramselevägen med starten vid Idrottsparken och i de långa loppen även med målet där.

IFK Strömsunds fotbollslag omkring 1920 på gamla idrottsplatsen. Fr.v. Svante Roos, John Lindqvist, Bernhard Lindholm, (?) Hellgren, Axel Nyman, Fridolf Forsberg, Elof Edehammar, Valdemar Roos och Otto Ell. Målvakten är Jakob Nilsson. Den elfte (?) spelaren fotograferade.

En del av arbetsstyrkan på Tingvalla 1932

En ny och bättre idrottsplats på önskelistan

Idrottsparkens plan var besvärlig att få i gott skick. Den var som redan antytt ojämn, hård och tuvig och orsakade styrelsen mycket bekymmer. Med jämna mellanrum uppmanades medlemmarna, som tex 1917, "att på kvällarna mangrant infinna sig i ock för förbättringsarbeten, för att på detta sätt undgå kostnader för arbetet". Styrelsens vädjande gav väl inte alltid så bra resultat, utan 1919 tillsattes en kommitté med uppgift att ordna planfrågan "så att träningen kunde komma igång i början av sommaren och ej sedan halva säsongen gått till ända".

Den tillsatta kommittén lyckades inte heller med sin uppgift att skapa en användbar plan, utan år 1920 var man tvungen att vända sig till kommunfullmäktige i Ström med anhållan om en ny och bättre idrottsplats, och man begärde i första hand, att "den å stadsplanen 1910 utsatta idrottsplatsen (på Tingvallaområdet) skulle upplåtas, och om detta ej läte sig göra anhålla att få disponera den till begravningsplats utsedda men senare slopade platsen, c:a 400 meter norr om Tingshuset".

Planfrågan fick emellertid ingen snar lösning, och 1925 återkom IFK:s styrelse med en ny och ganska barsk uppmaning till medlemmarna "att arbeta bättre på planen".

IFK erövrade 1932 på Idrottsparkens gräs DM-tecknet i fotboll. Spelarna är fr.v. rad 1: Mårten Blixt, Olle Larsson, Bror Olsson. Rad 2: Valter Hedlund, Ragnar Johansson, Ture Palmqvist. Rad 3: Rickard Fridell, Torsten Roos, Sigge Johansson, Kalle Barthelson, John Palmqvist.

Samtidigt beslöt man sätta upp plank mot den intilliggande "järnvägslinjen".

Den första positiva signalen om en ny idrottsplats kom 1929, då Ströms kommunalfullmäktige beslöt att lämna "visst område inom Bredgårds Egna Hem att under 50 år avgiftsfritt användas som lek- och idrottsplats". Villkoret var att lån kunde erhållas för platsens iordningställande.

Idrottsparken förbättras

Medan man väntade på konkret resultat av kommunfullmäktiges beslut förlängdes 1931 planen mot Ramselevägen till stipulerade 91 meter, och vidare satte man upp plank runt om hela parken och reste flaggstänger vid entrén och intill planen, där det också sattes upp bänkar för publiken. Året därpå fick IFK genom Riksidrottsförbundet 800 kronor till ytterligare förbättringar.

Bollkallar vid fotbollsmatchen, då Tingvalla invigdes. Fr.v. Erik Fridell och Hasse Englund.

Ny idrottsplats ritas och kostnadsberäknas

Sedan IFK:s styrelse än en gång vänt sig till kommunalfullmäktige med anhållan om idrottsplatsfrågans snara lösning, kom så den 10 april 1932 det definitiva beskedet, att ny idrottsplats skulle byggas på det på stadsplanen till idrottsplats avsatta området, och kontrakt skrevs med IFK.

Ritningarna, som visade att planen skulle bli 60 x 100 meter och få fem meter breda löparbanor samt hopp- och kastbanor, gjordes av Idrottsplatskommittén i Stockholm och kostnadsberäkningarna av schaktmästare Arvid Hakvinsson i Strömsund. Arbetet överlämnades därefter till kommunens arbetslöshetskommitté att utföras som statskommunalt reservarbete och beräknades ge 40 man arbete i 65 dagar.

Tingvalla invigs

Arbetet gick raskt undan, och den 12 och 13 augusti året därpå var den nyanlagda idrottsplatsen, som fick namnet Tingvalla, färdig att invigas. Kostnaden för anläggningen uppgick till drygt 22 000 kronor.

Invigningen blev en imponerande fest i strålende solsken med högklassiga tävlingar, DM i friidrott för juniorer och fotboll mellan Strömsund och Nälden. Hemmalaget ställde upp med följande spelare, från målvakt till högerytter: Olle Larsson, Ragnar Johansson, Mårten Blixt, Ture Palmqvist, Valter Hedlund, Erik Palm, Gustaf Karlström, Kalle Barthelson, Sigge Johansson, Torsten Roos och Rickard Fridell.

Söndagen inleddes med revelj av I 5:s musikkår, som senare under musik marscherade genom samhället till Tingvalla, där invigningsakten inleddes med musik och defilerings av alla de deltagande idrottsmännen. Invigningstalet hölls av Jämtland-Härjedalens Idrottsförbunds ordförande, kapten John Pålman, Östersund, och medaljer utdelades till förtjänta i föreningen och kommunen. Vid efterföljande supé på Grand Hotell på eftermiddagen överlämnade kapten Pålman Svenska Gymnastik- och Idrottsföreningens stora diplom och Svenska Idrottsföreningens dito till IFK. Både lördag och söndag dansades det på Udden till Fältjägarnas dansorkester, och på biograferna bjöds på spännande filmer. Ca 2000 personer deltog i festligheterna på Tingvalla de två dagarna, och bussar och ångbåtar gjorde extraturer med alla besökare utifrån.

Från Tingvallainvigningen 1933

Ja, det var en riktig fest, och i tidningsreferaten dagen därpå beskrevs Tingvalla som "Jämtlands förnämsta idrottsanläggning med ett mycket centralt och naturskönt läge".

Planen fick tyvärr ingen gräsmatta utan endast ett mycket tjockt lager grus, som vid fotbollsmatcher snabbt tog andan ur både de gästande spelarna och våra egna. Man blev därför tvungen att redan våren 1934 forsla bort "allt överflödigt" grus, och planen blev strax mera lättsprungen.

Den första idrottsplatsstyrelsen bestod av Elias V. Johansson, Sven Wallin, Anders Ericsson, Gunnar Simonsson och Olle Olsson (Bredegård). Efter ett par år avgick Elias V. Johansson och ersattes av Oscar Carlsson.

Reparationer och förbättringar

I maj 1938 blåste planket efter Tingvallas västra sida ner och spolerades delvis. Disponent Oscar Carlsson trädde genast till och erbjöd föreningen nytt trävirke och så lång kredit med betalningen som krävdes. Delar av det nedblåsta planket fick ishockeysektionen senare överta och göra en ca tre dm hög sarg av runt isbanan i Näsvågen.

Året därpå var det dags att förbättra idrottsplatsen för sammanlagt 12 000 kronor, av vilka 7 000:– erhöles av tipsmedel, 3 000:– av kommunen och 500:– av disponent Oscar Carlsson. Resterande 1 500 kronor togs ut av medlemmar i form av arbetsinsats. Förbättringarna bestod av dränering, justering av plan och löparbanor, reparation av planket och ombyggnad av entré och omklädningsrum samt plantering av träd och blomrabatter. "Vi vilja söka få till stånd en idrottspark", sade ordföranden Anders Ericsson, som året innan efterträtt Sven Wallin.

Tingvallas betydelse

Idrottsplatsen kom naturligtvis att få mycket stor betydelse för den fria idrottens och fotbollens utveckling i Ström. Tingvalla användes inte bara av IFK utan var några år hemmaplan även för Ulriksfors SK och Tullingsås IF.

Många var de tävlingar, stora som små, som där gick av stapeln under den 30-åriga tillvaron. Där hoppade Åke Ödmark som förste svensk över två meter i höjdhop, där besegrade Nils Ollander Gunder Hägg på 1 500 meter och där kastade Ole Flatbacke spjutet längre än de flesta, för att nu nämna några av de mest omtalade händelserna i friidrott.

Inte minst bekant blev Tingvalla som fotbollsarena. IFK hade länge ett av länets bättre fotbollslag, som alltid lockade en stor och entusiastisk publik vid sina hemmamatcher.

Under några år från 1958/1959 spelade man vintertid ishockey och åkte långkör på Tingvalla. Det var nu som Strömsund började omtalas som en av landets framgångsrika skrinnaort.

Tingvalla blir bostadsområde

På grund av den snabbt ökande efterfrågan på bostäder under senare halvan av 1940-talet i samhället, började våra politiker kasta begärliga blickar på Tingvalla som lämpligt område för uppförande av hyresbostäder. Redan 1950 aktualiserades därför en flyttning av idrottsplatsen, men det kom att dröja 15 år, innan en ny idrottsplats kunde invigas, och under dessa femton år hade inte mindre än sju alternativ skissats och diskuterats.

Ett av förslagen och som IFK godtog var området nordost om f.d. Badhuset vid Risselåsvägen. Trots långt framskridna förhandlingar blev det ingen affär av med markägarna. Det var nog lika gott det med tanke på både samhällets och trafikens utveckling längre fram.

Vid senare och fortsatta samtal med kommunen deklarerade IFK:s styrelse vid ett tillfälle "att när området ovan badhuset föll, vill vi ha Tingvalla kvar och inte flytta till en plats, som ligger halvvägs till Ulriksfors som flera gånger kommit på tal". Låsta positioner alltså, och den 12 december 1956 kunde man i LT också läsa om en annan orsak till fördröjningen: "Den nya idrottsplatsen ser ut att dröja. Penningfrågan avgörande."

Strömsvallen

Efter ytterligare några års diskussioner och underhandlingar var dock IFK och kommunen överens, och den 1 oktober 1960 beslöt kommunalfullmäktige inköpa det markområde, där Strömsvallen nu ligger, och ett par dagar senare togs det första spadtaget i det omfattande arbete, som nu skulle ge Strömsund dess nya och moderna idrottsanläggning. Vid invigningen den 10 juli 1965 låg kostnaden på 633 000 kronor, varav kommunen bidragit med 455 000:–.

Invigningen blev en storslagen fest. Byggnadskommitténs ordförande J.M. Anderzon gav en fyllig historik över idrottsplatsens tillkomst och överlämnade den till kommunen och togs emot av kommunfullmäktiges ordförande Nils Strömberg, som menade att kommunens satsning på Strömsvallen var väl använda pengar samt uttryckte förhoppningen, att den skulle komma till flitig användning. Han överlämnade den sedan i sin tur till huvudmannen IFK genom dess ordföranden Björn Hjortling, som på föreningsvägnar varmt tackade för gåvan.

Högtidstalet hölls av Jämtland-Härjedalens Idrottsförbunds ordförande Gunnar Höglund, Östersund, vår idrottsförenings främste idrottare under hans år här i Strömsund på 1930-talet, och han förklarade Strömsvallen invigd. IFK-flaggan gick i topp under fanfarer och trumslag från Hommelviks juniorcorps musikkår, som med fanborg i

Invigning av Strömsvallen 1965. Här marcherar fanborgen med Lars Edin, Elsa Einarsson och Per-Göran Gustin in på den nya idrottsplatsen.

spetsen marscherat upp på gräsmattan och med sin musik värmd i den friska vinden. Diplom utdelades till många välförtjänta, och gratulationer framfördes från skilda håll, varefter friidrottstävlingar med deltagande av jämtlandseliten tog vid.

Den första styrelsen för Strömsvallen, vald redan i november 1963, bestod av Alvar Hilldén, John Anderzon och Harry Eriksson samt suppleanterna Torsten Fridell och Björn Hjortling från IFK och från kommunen Måns-Erik

Espmark och Viktor Andersson, styrelsens sammankallande.

Strömsvallen ansågs redan vid invigningen av experter från Riksidrottsförbundet vara av hög klass. Den har sedan under sin mer än 30-åriga tillvaro blivit ut- och tillbyggd, senast 1996, för att motsvara dagens krav, och man kan nog utan att överdriva påstå, att Strömsvallen idag är en idrottsanläggning "för Strömsund i tiden".

Arne Rosenberg

Något om IFK Strömsunds festplatser genom åren

Våra idrottsföreningar här i Strömsund; Strömsunds Skidklubb 1902–1905, Strömsunds Gymnastik- och idrottsförening 1904–1908 samt IFK Strömsund 1908–, har alla under årens lopp årligen anordnat nöjeställningar och fester av skilda slag. Detta för att i första hand samla in pengar till den alltmer växande idrottsliga verksamheten men också för att ge medlemmar och övriga intresserade möjlighet att träffas och roa sig under socialt acceptabla och trevliga former och förhållanden.

Att få ihop rörelsekapital till verksamheten har inte varit den lättaste uppgiften. Kommunal bidrag var ju förr inte att tänka på, även om det av gamla räkenskaper framgår, att år 1917 utbetalade kommunalnämndsordföranden N.M. Jönsson 85 kronor till IFK. Orsaken till bidraget kan ha varit ett försök från kommunen att hjälpa upp föreningens verksamhet, som från 1912 och några år framöver var tämligen obetydlig. Av medlemmarna hade tex år 1914 endast sex betalat årsavgiften.

Frånsett nämnda bidrag var väl möjligheten att slippa betala kommunal nöjesskatt det bästa man kunde hoppas på

i bidragsväg. Eftersom föreningen skulle stå på egna ben, så var de ekonomiska tillgångarna små, ibland obefintliga, men genom sina nöjesarrangemang och inte minst genom tillfällig hjälp från privat håll fick man det hela att fungera.

Bland generösa understödjare av idrotten i Strömsund på 1920- och 1930-talen kan nämnas järnhandlare Gustaf Lundholm senior, som ofta lånade ut firmans lastbil vid transporter och arbeten på gamla planen i Sjövik. Vid flyttningen av det höga plankstaketet därifrån till Tingvalla 1933–34 var det Lundholms och bryggeriets lastbilar som fraktade utan kostnader för föreningen. Dåvarande chefen för bryggeriet, Osvald Englund, var föreningskassör under många år, och han fick ofta hjälpa IFK med större och mindre gåvor och lån.

Även disponent Oscar Carlsson stödde gärna föreningen och dess arbete. Han var bl a en enastående framgångsrik insamlare av priser och penningmedel till IFK:s tävlingar och verksamhet. Genom att överst på listan teckna sig själv för ett anseeligt belopp gav han en tydlig fingervisning om följande gåvors storlek.

De tidigaste nöjesplatserna

Under de många årens lopp hölls fester och nöjeställningar på flera ställen i och omkring samhället. Redan år 1905 for man ut till Svartön i Russfjärden och lekte och "täflade" under festliga men enkla former. Besökarna fick åka med handlande A.T. Selinders motorbåt "Avance" och med ångbåten "Näsviken". Musik under resan och på ön utfördes av de kända spelmännen Nestor Löfström från Sjövik och Anders Mårtensson från Renån, och för sina insatser fick de fyra kronor vardera. Någon ekonomisk behållning att tala om gav väl inte dessa utfärder, men de stärkte i stället kamrat- och gemenskapsskänslan och förbättrade medlemsstatistiken.

En tid, före 1910, skall det ha funnits en festplats med dansbana och tivolianordningar någonstans på området vid Kråkvågen. Det kan ha varit någon av idrottsföreningarna före IFK, som höll i de nöjesträdarna.

Basarer, maskerader m m

Rätt goda inkomster gav de sk basarerna, som IFK och dess föregångare anordnade på Godtemplarhuset, som stod färdigt redan 1892. Basarerna hölls vid jul- och nyårstid samt vid de årliga marknaderna, när det var särskilt mycket folk i farten. Det bjöds då på underhållning, servering och dans,

Basar på Godtemplarhuset på 1920-talet. Fr.v. bakre raden: Stina Jonsson, Karin Backlund-Forsberg, Gunhild Karlsson-Eliasson, Stina Hägglund, Greta Andersson-Öjemark. Mellanraden: Reinhold Sunding, Anna Modigh, Emma Jonsson-Trangius, Gusten Pettersson-Larsson, Lilly Sunding, Anders "Barbis" Eriksson. Längst fram: Ragnhild Löfström, Maria Roos-Hallström, Mia Jonsson-Lässman.

och man kunde vid de olika stånden köpa diverse krims-krams. Basarerna var seglivade inkomstkällor, och de förekom ända in på 1940-talet.

Basaren den 24 november 1907 fick ett mycket dramatiskt slut. En nu bortgången medlem i idrottsföreningen som deltog i arbetet på basaren, berättade för många år sedan, hur snabbt salongen tömdes, när brandlurarna plötsligt började tuta sent på kvällen. Alla rusade till brandplatsen, som låg på området runt dagens Grand Hotell. Elden hade börjat i nya, ej helt färdigbyggda gästgiveriet, som låg på dagens Brogata, intill affärsfastigheten Lek och Papper.

Brandredskapen var inte bara otillräckliga utan också alltför enkla och ineffektiva, och vatten fanns bara nere i sjön. Man bildade därför en langningskedja från brandplatsen och ända ner till Vattudalen. Alla närvarande ställde upp, och de flesta var ju basarbesökare i sina festkläder. Innan branden var över hade fem bostadsfastigheter och två

uthus brunnit ner, och av festkläderna återstod i de flesta fall endast smutsiga och blöta trasor. Samhället i övrigt räddades, kanske mest tack vare den svaga östliga vind som rädde.

Förutom basarer var maskerader mycket populära tillställningar. År 1910 hann man med tre sådana baler på våren, och man höll till på Godtemplarhuset. Senare anordnade IFK maskerader, ballongbaler och klubbafnär även på Grand Hotell, som öppnat sina portar 1910.

IFK-medlemmar som arrangerade mellandagsbasaren 1908. Fr.v. Anna Nyström-Svensson, Pelle Wallin, Asta Sandelin-Magnusson, Kristina Eriksson-Rosenberg, Betty Åslund, Isak Gärdin, Eva Sandelin-Wallin, Gösta Wagenius, Signe Wallin-Gärdin, Fritiof Dahlén, Greta Edstedt-Nilsson, Knut Åslund.

Under åren 1907–1911 utnyttjade föreningen även Biografen för sina fester. Den lokalen fanns i den byggnad som 1912 övertogs av Frälsningsarmén. Någon gång höll man också till på hotellet i Ulriksfors.

De gamla räkenskapsböckerna berättar om arrangemangen och visar också, att det ekonomiska resultatet oftast blev gott. Under föreningens första årtionden var det balerna och basarerna som gav de bästa inkomsterna. De relativt fåtaliga friidrottstävlingarna och fotbollsmatcherna däremot lämnade mestadels negativa siffror efter sig, även om en match i fotboll mellan ett gubb- och damlag var roande och populära programinslag. År 1929 började man emellertid spela seriefotboll i länet, och då ökade inte bara intresset utan också inkomsterna, och det växande friidrottsutbytet gav även det stundom plustecken i räkenskaperna.

Friluftsdansbanan i Sjövik

Året 1925 byggde IFK sin egen dansbana, utan tak och för 150 kronor. Den byggdes i en lövdunge strax utanför nordvästra hörnet av Idrottsparken i Sjövik, och sedan blev där midsommarfest i två dagar och en välbesökt höstfest. Samma år dansade man in nyåret på Grand och dessförinnan samlades man till samkväm på hotellet i Ulriksfors.

Skräddarudden

Dansbanan vid Idrottsparken användes i tre år, varefter den såldes för 185 kronor och revs. I stället blev den sk Skräddarudden from 1926 alltmer en permanent festplats för IFK:s sommaraktiviteter. Där fanns redan dansbana och serveringslokal. Arrangemangen var relativt enkla, danskvällar med musik av mer eller mindre kända orkestrar och någon gång familjefester med lekar och små tävlingar.

U d d e n
Strömsund
DANS

Midsommaraffton med början kl. 8
 Midsommardagen kl. 8 - 12.

MUSIK:
Lak Varagajos

Lördagen den 25 juni kl. 9 - 1
 Söndagen den 26 juni kl. 8 - 12

HENRY BHENS
 Orkester 7 man. Kramfors

DANS

lördagen den 5 aug. kl. 9 - 1
 söndagen den 6 aug. kl. 8 - 12

UIDIDIEN

Musik av

Mobergs **STREAM**
LINE BAND
 Östersund, 6 man.

Affischer som speglade nöjeslivet i Strömsund sommaren 1939.

Udden, som IFK då övergivit som nöjespark, drevs av Osvald Englund och sedan av Anna Mårtensson mfl.

Eftersom Udden ligger en bra bit utanför samhället, höjdes så småningom röster för Holmparken, som en lämpligare plats för IFK:s nöjesarrangemang sommartid. Holmparken – där elevhemmet Sörgård ligger – ansågs ha många fördelar som festplats, framför allt dess centrala läge. Idrottsföreningens ordförande under stor del av ovan nämnda period ansåg emellertid, att Udden var rätta platsen, i synnerhet som föreningskassören, Osvald Englund, ägde och en tid drev rörelsen där ute och var som tidigare sagts en generös gynnare av föreningen.

Skräddaruddens dansbana med serveringslokalen, omkring 1915

DANS
å UDDEN

Lördagen den 9 juli kl. 9 - 1
 Söndagen den 10 juli kl. 8 - 12

MUSIK:

Hans Erik Nääs
 OCH
Andrev Walters
SVING-TRIO

HOLMPARKEN

Strömsund.

Lördagen den 8 juli kl. 8³⁰-1

Söndagen den 9 juli kl. 6-12

**FÖR
Dansmusiken
SVARAR**

BOYS

(5 man.)

Basaranordningar. Servering.

Entré 50 öre.

Holmparken

Från 1938 kom Holmparken att bli IFK:s mycket välbesökta festplats. Parken var idealisk för sitt ändamål. Trots sitt centrala läge var den ändå tämligen avskild från yttervärlden genom breda skogsridåer på sidorna. Här uppfördes nu efter hand inte bara en utan två dansbanor, friluftsscenen, serveringslokaler och ett antal kiosker.

En av de allra första festerna i parken var sensommarfesten 1938 med dans, servering och dragkamp mellan

Ett IFK arrangemang från tidigt 1940-tal.

Frisörmästare Gunnar Johansson, Strömsund, visar holmparkspubliken det senaste inom dansmodet. Året är 1943.

Näsvikens Ångsåg, Skånska Cementgjuteriet, Ulriksfors Sulfittfabrik och Hammerdals Vägkassa. Man kunde vidare glädja sig åt "glaskrossning, elefantbord, illumination och fotboll". Festens netto blev gott, 1022,74 kr.

Många är de artister och orkestrar som uppträtt och spelat i Holmparken under årens lopp. Bland de mera namnkunniga underhållarna kan nämnas Brita Herzberg och Einar Beyron, Karl-Gerhard, Kaj Gullmar, Alice Babs, Sonya Hedenbratt, Snoddas, John Botvid, Jan Lindblad och svajmastartisterna Felix och Bengt Alvo. Under två på varandra följande sommarsäsonger med början 1945 bjöd Gunnar Granström och Yngve Gamlin på ett bejublat tältprogram, kallat "Det flugiga Flata" med huvudsakligen lokala artister, bl a Stig Hallström som pianist.

Långön, Tingvalla och Strömsborg

Som alternativ till Udden flyttade man sensommarfesten 1935 ut till en provisorisk festplats på Långön, och år 1936 ordnade man ett par dagars höstfest på Tingvalla genom att där uppföra en dansbana och upplåta planen åt ett kringresande tivolisällskap. Det blev nu en fest med vissa komplikationer, ty enligt föreningens kontrakt med kommunen hade man inte rätt att ta dit tivolit, och det dröjde heller inte länge, förrän kommunalnämndens ordförande, J.E. Andersson, i ett skarpt formulerat brev krävde en förklaring. Tönen i IFK:s svarsbrev var förstås ångerfull och beklagande. Man hade överhuvudtaget inte kommit att tänka på kontrakt och villkor i sin strävan att skaffa föreningen inkomster. Men eftersom tivolit redan slagit upp sina portar, var det omöjligt att inställa arrangemangen utan dryga efterräkningar. Man lovade emellertid att i fortsättningen hålla sig till avtalade bestämmelser, och kommunen lät nåd gå före rätt för denna gången.

Under några år på 1930-talet hyrde IFK för sina vintriga festligheter både gamla och nya Strömsborg, nerbrunna 1934 respektive 1990, och man var mycket aktiv med basarer, klubbafnär och bioföreställningar denna tid.

De rent tävlingsmässiga arrangemangen började from mitten av 1930-talet ge rätt goda inkomster. De år 1936 anordnade Jämtlandsspelet på skidor gav sålunda ett saldo på 2 405 kronor, och de tre följande årens Strömsundsspelet på skidor förbättrade inte bara föreningskassan utan också kassörens humör. Föreningen var dessa år även aktiv med andra tävlingar, byastafetter på skidor, kanot och simtävlingar. Arne Borg var här 1939 och visade upp sina imponerande färdigheter i vattnet, spexade och flöt omkring på rygg, rökande en tjock cigarr samt simmande mycket fort däremellan.

Revyer

Gunnar Granström satte också upp revyer med lokala krafter, som vintertid spelade ihop pengar åt IFK. Genom ett dylikt arrangemang fick sålunda ishockeybanan bakom Gröna skolan både sarg och elljus.

Revy spelades också tidigare här i Strömsund. Det var under åren kring 1930 som Sigge Otterström, bokhållare på Strömsunds Bryggeri och en period IFK:s ordförande, med hjälp av inhemska förmågor roade strömsborna med sina populära revyer och samtidigt gav idrottsföreningen en hjälpande hand med ekonomin. Men tillbaka till åren i Holmparken, där IFK under flera somrar förutom övriga fester och tillställningar också anordnade midsommarfest i anslutning till friidrottstävlingarna "Vattudalsspelet", då en vattudalsdrottning valdes och kröntes samt på sensommaren "De tusen lyktornas fest". Många är de f d strömsundsdansdomar som med glädje minns sig midsommaranserna och augustimånskenskvällarna i parken.

Holmparken blev med åren alltmer känd och erkänd som

En Gunnar Granström-revy på Strömsborg omkring 1940. Fr.v. Pelle Johansson, Bengt Backström, Clary Stendahl, John Bergman, Elsa Sjölund, Gunnar Granström, Valter Fridlund och Evert Kring längst fram.

en trevlig nöjesplats med goda arrangemang, och för IFK betydde den någorlunda goda och jämna inkomster. Men säg den glädje som varar beständigt! Våra kommunala myndigheter började också intressera sig för parken, fastän av andra skäl än IFK. I det expanderande samhället behövdes snart plats för skolbaracker och för ett elevhem. Man hade nämligen väl grundade förhoppningar om att få ett gymnasium i Strömsund, förhoppningar som vi vet infriades från läsåret 1961/62.

I mitten av 1950 sade därför kommunen upp sitt arrendavtal med IFK angående Holmparken och uppmanade föreningen att börja se sig om efter en ny festplats. IFK erbjöds ganska snart få köpa Uddens dansbana för 30 000 kr, men det relativt ocentrala läget och områdets begränsade utrymme lockade inte. Andra förslag, som kom upp till diskussion, var att köpa Aspudden nere vid Vågen och anlägga ett nöjescentrum där eller söka samarbete med av kommunen planerade Folkets Park ute på Långön. Det var svårt att enas i frågan och därtill kom bekymret med att hitta en ny plats för ishockeybanan, då folkskolan ville ha tillbaka det utlånade området för sin egen idrottsverksamhet.

Aspudden med Hembydsgården

Det gick så långt, att det vid ett allmänt möte med IFK höjdes röster för nedläggning av föreningens hela verksamhet, om inte nöjesplatsfrågan snart fick en godtagbar lösning. Nedläggningshotet var väl ändå bara ett skrämskott avsett att i första hand få fart på kommunens engagemang i frågan, och slutet på historien blev att IFK bestämde sig för att inte

skaffa sig en egen festplats. I stället etablerade föreningen samarbete med Ströms Hembygdsförening på dess år 1957 anlagda hembydsgård nere på Aspudden, och där har IFK sedan 1960 haft sin festplats. Samarbetet mellan de två föreningarna innebar till att börja med, att den nöjesbetonade delen av midsommarhelgernas "Vattudalsspel" placerades där nere åren 1960–1966, att IFK tillsammans med hembygdsföreningen anordnade midsommaraftonens lekar och dans runt majstången från 1975 ända till 1989, och att IFK några somrar bjöd in till sk torsdagsdanser och andra arrangemang.

Dundermarknaden

Sedan 1985 arrangerar IFK varje sommar på hembydsgården en av länets största högsommarfester. Det är den numera riksbekanta Dundermarknaden, och den ger med sina många marknadsstånd, sina tivoliattraktioner och inte minst med sitt stora uppbåd av kända och publikdragande artister och orkestrar på tre dagar oftast ett sexsiffrigt netto, som sedan satsas på bl a en uppskattad barn- och ungdomsverksamhet. Dundermarknaden är jämte Bingoverksamheten föreningens överlägset största inkomstkälla.

För att under Dundermarknadens danskvällar kunna erbjuda den danslystna delen av publiken större svängrum fick IFK 1994 hembygdsföreningens tillstånd att på gården uppföra en åttkantig, inglasad dansbana. Den bekostades av idrottsföreningen och dess många sponsorer och har efter färdigställandet som gåva överlämnats till hembygdsföreningen.

Vy över hembydsgården och Ströms Vattudal i samband med Dundermarknaden.

Ett dundermarknadsgäng från tidernas begynnelse. Från vänster: Rolf Rubensson, Kurt Ericsson, Bertil Eliasson, Nils-Olof Mårtensson, Per Halserius, Thure Samuelsson, Arne Haglund, John Axel Brattmyhr, Örjan Sandler.

Nöje med nytta

Det har flutit mycket vatten utefter Vattudalen under de 90 år som gått, sedan de allra första nöjesarrangemangen som IFK anordnade och som i bästa fall gav en hundralapp i netto till dagens omsättning i miljonklassen under ett arbetsår. Även om hänsyn tas till penningvärdesförändringen och andra ekonomiska förändringar inser de flesta ganska snart, att vår idrottsförening med alla sina verksamheter,

både de rent idrottsliga liksom de nöjesbetonade, idag intar en mycket stor och betydelsefull ställning i tätorten Strömsunds kulturella och sociala liv, och att en uppskattande och tacksam tanke bör ägnas alla dem som under de många och gångna åren ställt sin tid och sina krafter till förfogande och möjliggjort denna utveckling.

Arne Rosenberg

Dundermarknaden – en guldgruva

Det stora nöjesevenemanget, Dundermarknaden på hembygdsgården, som startade 1983 och som började så småskaligt, har med åren utvecklats till Jämtlands största marknad. Ett arrangemang som återkommer i slutet av juli månad och pågår från torsdagskväll fram till och med söndag. Under åren har artisterna varit många och med mycket hög kvalitet. Antalet besökare, inräknat knallar och tivoli, har uppskattats till runt 30 000 personer per år.

Men om vi börjar från början, så startades marknadsidén i samband med att IFK fyllde 75 år. Då arrangerades ett sorts marknadsdagar med artister, dans och olika jippon. Arrangemanget blev så lyckat att man ansåg, att det här borde bli en tradition och då föddes idén med Dundermarknaden.

Vilka har ingått i kommittén

Första året – 75-årsjubileet – fanns bland annat Sören Nilsson, Willy Krogstad, Arne Haglund och Pär-Magnus Alvebo med. Därefter fortsatte Thure Samuelsson, Per Halserius, Örjan Sandler, Nils-Olof Mårtensson, Örjan Ekljung, Kurt Ericsson, John Axel Brattmyhr, Bertil Eliasson, Rolf Rubensson och Barbro Ericson. Barbro tog 1986 över som marknadsgeneral och in kom successivt Melcer Kjellgren, Rune Olofsson, Jörgen Olofsson, Håkan Sandberg och Leif Kristofersson som har varit kommittén trogna under många år. Ett år fanns också Verner Hammar med.

Många besökare – stora vinster

Under årens lopp har många fina slantar rullat in till IFK från en lyckad Dundermarknadshelg. Vid många tillfällen har mellan 100 000–200 000 kronor överlämnats till föreningen. Redan 1986 utdelades vinsten 35 000:- till ungdomsverksamheten, och då kom Örjan Ekljung med följande kommentar. – "Nu börjar det gå för bra" –. Han var tydligen rädd, att arrangemanget skulle växa oss över huvudet. Vi hade ju framför allt svårigheter att klara publiktillströmningen och organisationen var tung.

Hembygdsgården, som IFK haft förmånen att få använda som nöjesplats ända sedan 1960, var inte alls uppbyggd med tanke på den våldsamma publikinvasion och det behov av lokaler som Dundermarknaden innebar. Där fanns ju bara en liten och enkel scen, endast två toaletter och dansmöjligheter blott i stor- och sexkantlogen. Den sistnämnda logen blev snart för liten och eldfarlig för discodansarna och behövdes för Hembygdsgårdens slöjdmässa. Gårdens elinstallationer var naturligtvis inte heller dimensionerade för Dundermarknadens väldiga arrangemang och kilowattslukande ljudanläggningar, så säkringarna gick givetvis på löpande band under framträdandena på scenen och under danserna. Riskerna för överhettning och antändning var stora. Någoting måste göras och Barbro Ericson tog initiativet och bildade en arbetsgrupp tillsammans med IFK,

Köpman- och Hembygdsgården och med många ideella krafter kom ett scenbygge till stånd. Skogsbolagen skänkte timmer till hela byggnaden, så mycket att det blev över till försäljning. Det sanitära, elektriska, plåttak, färg, transporter och sågning av virke fick vi mycket hjälp med av bygdens företagare och hantverkare. 1988 stod scenen klar. Tilläggas skall att scenen blev så välbyggd och ändamålsenlig så att ryktet om den spred sig och idag finns samma form av scen bl a i Orsa folkets park.

Inga kravallstaket – endast plastband

Områdets scen, som fanns på Hembygdsgården från början, var en liten låg plattform, som inte alls fyllde måtten. Scengolvet var så lågt ovan marken, att det var bara att ta steget upp från publiken till artisterna. Det var ibland svårt, tex när vi hade Lena Philipsson som drog en publik på 2 000 personer, att hålla folkmassan på behörigt avstånd från artisterna. Vi hade inget kravallstaket på den tiden, och för att markera "förbudsområdet", stod två ordningsvakter, en på vardera sidan om scenen, med ett plastband draget mellan sig. Det fick fungera som kravallstaket. Publiken var i vissa stunder helt i extas, när den unga, snygga Lena rörde sig fram och tillbaka. Men ingen enda ur folkmassan tryckte på så plastbandet gav vika! Idag tror man, att detta är bara fantasier, för nu stoppar inte ens ett kravallstaket ibland.

Åren går – mera byggnationer

Åren rullade vidare, vi fick större och större publiksiffror och så småningom hade vi växt ur sexkantlogen. Vi fick inte fortsätta att trycka in så många dansande där, brandväsendet sa ifrån. Det var alltså dags för nästa bekymmer, var skulle vi hålla till med discot? Till slut enades vi om att hyra ett discotält, en mycket hög extra kostnad. Dessutom var det inte alls trivsamt. Av värmen inne och kylan ute blev fuktigheten besvärande, det var som att befinna sig i en bastu. Det rann vatten efter väggarna. Med alla nackdelarna med discotältet var vi helt inne på att en danspaviljong måste byggas och Melcer Kjellgren ordnade ritningar. Men med det här bygget gick det inte lika smärtfritt som med scenen. Vi mötte rätt hårt motstånd från Hembygdsgården, som ansåg att en danspaviljong inte passade på området. Det blev många turer och diskussioner om behovet av en riktig dansloge, som också borde bli ypperlig för bl a utställningar och sammankomster för Hembygdsgården.

Till slut fick vi ja till bygget. Enligt stadsarkitekten skulle byggnaden placeras just där ett gammalt härbre stod, så det fick vi flytta. Tack och lov fick vi värdefull hjälp av folk med traktorer och trailerbil med flyttningen. Det var spännande under själva transporten, för ingen visste egentligen vilken hållbarhet det fanns i härbret, men med skicklig arbetsinsats och entusiasm inför nybygget, gick allt jättefint. Claes Göran Persson, ägare av trailern, var positiv och

sa: "Den här transporten tycker jag, att vi åkare skall bjuda på". Det kändes skönt med de orden.

Första spadtaget

På försommaren 1993 sattes första spaden i jorden för dansbanebygget. Vår stora hjälp i arbetet var Kjell Wiik som med sin yrkeskunnsighet jobbade som ledare och organisatör för byggnationen. Kjell gjorde en mycket noggrann tidsplan för att paviljongen skulle hinna bli klar till årets Dundermarknad. Melcer och Barbro ordnade allt material samt all arbetskraft. Material beställdes i hast, limträbalkar från Norrbotten levererades och hela verksamheten snurrade som en karusell. Vi fick arbetskraft genom ALU och om kvällarna kom många frivilliga från olika sektioner och hjälpte till. Jag kan inte nämna någon särskild person i detta arbete, för vi fick många som ställde upp.

Allt gick vägen, och natten före torsdagen då marknaden skulle börja lackades golvet för sista gången. Radio Jämtland var på plats när dansorkestern Jannes spelade upp och reportern dansade första dansen med Kjell Wiik. IFK bestodade inglasningen av byggnaden och Elektra sponsrade indragningen av elström samt skänkte alla armaturer, både inne och ute. Så visst ställde företagarna upp. Sedan byggnaden var klar, skänktes den till Hembygdsgörelsen med överenskommelsen att fritt få användas av IFK, när så behövdes.

Allt frid och fröjd – nej – nej!

Det stora problemet var att det inte fanns tillräckligt med el för området. Så första danskvällen i vårt nybygge började med elavbrott. Säklingarna rök eftersom de sattes i. Dansen hade just börjat och allt blev ganska snart både tyst och mörkt. Några ur danspubliken blev naturligtvis irriterade, medan de flesta förstod vårt dilemma. Nästa kväll kom Nick Borgens dansorkester! Vi visste, att nu fick ingenting negativt hända. Dansen började och efter en halvtimme gick första säklingen.

Svenskt rekord av Jörgen

Jörgen Olofsson satte den kvällen svenskt rekord i kort distans, när han sprang som en vild mellan säklingsskåp, sladdar och hus. Ny säkring och några minuters dans och så började ett elskåp att brinna. Vi var övertygade om att nu skulle Nick Borgen med grabbar packa ihop och åka vidare. Men tänk, de stannade kvar. När de kom in till oss i kansliet för att fika, sa Nick Borgen de ord vi då behövde höra: "Men vilket härligt gäng ni är, trots allt kaos så har ingen av er sagt ett enda hårt ord om någon, fantastiskt!" Vår elektriker Thim Honn har med sitt lugn och sin yrkeskicklighet räddat många Dunderkvällar från elkaos. 1994 blev ny elström dragen till Hembygdsgården genom bidrag från både Strömsunds kommun och Gräningsverken.

Flatastafett

Under några år ordnades i samband med Dundermarknaden en lagtävling, Flatastafetten. Den genomfördes på Dundersöndagen och bestod av fyra grenar, löpning, cykling, paddling och simning. Antalet deltagande lag var som bäst 23. En publikdragande tävling, som ofta genomfördes i sol och vackert väder. På grund av att deltagarantalet minskade kraftigt upphörde vi med arrangemanget 1996.

Några artister vi minns

Vi har haft många fina artister under åren. Några speciellt mysiga personer vi kommer ihåg är Robert Wells och Charlie Norman. När de kom ner till Hembygdsgården un-

der eftermiddagen och såg, att vi hade kravallstaket, bad de oss att ta bort dem. De ville få publiken så nära inpå sig som möjligt. En annan kär artist var Jan Johansen, en mycket fin person, som inte gjorde stort väsen av sig när han kom. Däremot blev det buller och bång, när vi hade den mörkhyade Dr Alban här i Strömsund. Det blev korsbränning och stora tidningsrubriker. Ytterligare några axplock: Jerry Williams, Boppers, Rednex, Bony M, Herreys, Louise Hoffsten, Anki Bagger, Dr Hook, E-type. Ja, vi har haft de absolut bästa artisterna som funnits att tillgå. Dundermarknaden har fått god klang, som arrangemang där både publik och artister trivs. Louise Hoffsten utnämnde Strömsund som den bästa spelplatsen det året, hon uppträdde här.

Boppers på Dundermarknaden 1992 slog publikrekordet – 2 803 personer.

Största utmärkelsen

1995 i oktober blev Dundermarknadsgänget hyllade för stora framgångar inom svenskt nöjesliv. Barbro Ericson fick äran att bli kallad till Helsingborg för att mottaga det hedervärda priset som årets "Folkparksprofil", en utmärkelse som utdelas en gång per år av Sveriges Folkparker. Skulpturen är handgjord i trä och föreställer den store clownen Charlie Rivel. Folkparkernas motivering var:

"Under cirka 10 års målmedvetet arbete har pristagaren lyckats mobilisera ett mycket brett intresse för verksamheten – inte minst bland ortens förenings- och näringsliv – som bland annat resulterat i betydande bidrag till ungdomsidrotten. Vi talar om frontansiktet för Dundermarknaden i den lilla orten Strömsund i Jämtland. Pristagaren är väl värd den uppmuntran som bör tillkomma en modern och framgångsrik verksamhetsledare."

Under folkets jubel i den stora festsalen på Sundspärlan i Hälsingborg tog Barbro emot denna stora utmärkelse, som var ett bevis på att hon tillsammans med de underbaraste killar man kan tänka sig fått lön för mödan. En utmärkelse som är få förunnad.

Vilken kamratanda

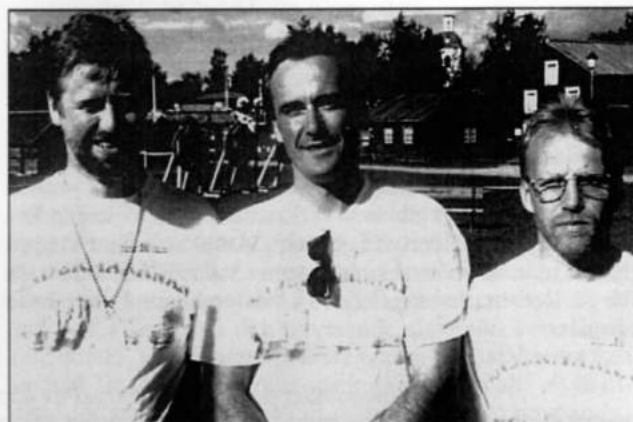
Ja, åren har gått och vi som haft den stora förmånen att få jobba tillsammans med Dundermarknaden, har varit som en enda stor familj. Tänk så många glädjestunder vi haft tillsammans! Och som vi har skrattat, när Melcer framåt morgontimmarna berättat sina historier! Och "tillsammans" har vi verkligen varit under de senaste 10 åren, när kommittén har bestått av Melcer, Jörgen, Leif, Håkan, Rune och Barbro. 1995 kom Rolf Rubensson tillbaka igen, han som var med när marknaden startade. Efter 1995 års Dundermarknad hoppade Barbro av, men killarna kämpar vidare och allt blir bara bättre och bättre.

Barbro Ericson, Melcer Kjellgren, Jörgen Olofsson, Rune Olofsson, Leif Kristofersson, Håkan Sandberg, Rolf Rubensson

Marknadsgeneralen Barbro Ericson tillsammans med glada medarbetare

Tipsgeneralen Lars-Gunnar Björklund på Strömsundsbesök

Ett "dundergäng" årgång 1997. Övre raden från vänster: Jörgen Olofsson, Håkan Sandberg, Melcer Kjellgren. Nedre raden: Rolf Rubensson, Leif Kristoffersson, Rune Olofsson.

